

ТЕМА: Друга світова війна. Окупація. Голокост.**Урок №1 «Голокост: доля дітей»**

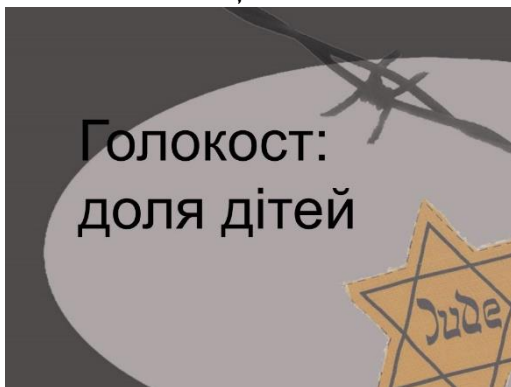
ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ: учні 11 класів

ТИП УРОКУ: Комбінований урок

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ: 1) розповісти про Голокост; 2) проаналізувати долю єврейських дітей під час Другої світової війни; 3) обговорити з учнями основні дилеми, перед яких стояли діти; 4) сформувані у дітей почуття відповідальності за те, щоб не допустити подібне в майбутньому.

ОБЛАДНАННЯ ТА РЕСУРСИ: медіапроектор, комп'ютер, підключений до Інтернету, мультфільм «Метелики не живуть в гетто», матеріал для вчителя, [мультимедійна презентація «Голокост: доля дітей»](#), електронний плат «Діти під час Голокосту».

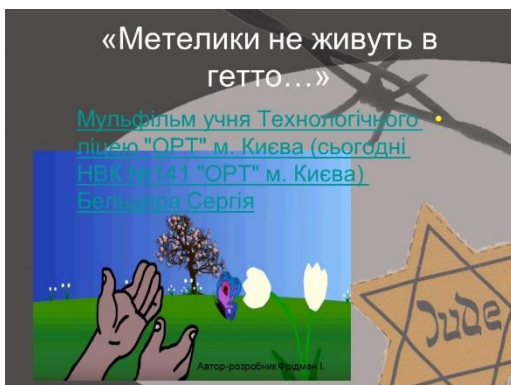
ПЕРЕБІГ УРОКУ:

I. Організаційний момент – 1 хвилина**II. Мотивація навчальної діяльності. Вступ до теми**

1. (Презентація «Голокост: доля дітей», слайд 1) – **1 хвилина**

Для вчителя:

Самою незахищеною ланкою суспільства під час війни є діти. Друга світова війна забрала життя мільйонів дітей різних національностей. Діти були в'язнями концтаборів, партизанами, солдатами на фронтах, остарбайтерами. Займали місця дорослих на заводах та фабриках тощо. Трагічною була й доля єврейських дітей.

2. Слайд 2 - **2,10 хвилин**

Перегляд [мультфільму](#) учня Технологічного ліцею «ОРТ» м. Києва, Бельцера Сергія «Метелики не живуть в гетто»

III. Теоретичні аспекти теми. Фронтальна робота.

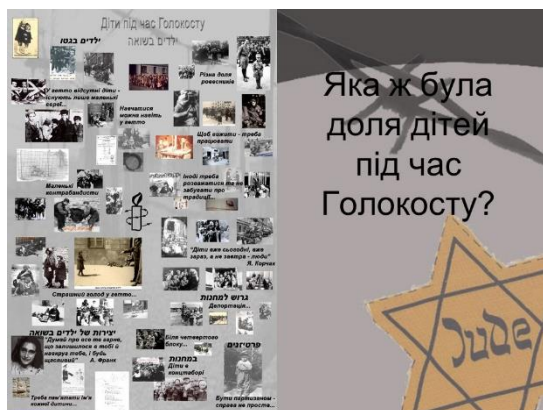
1. Опитування учнів. Що вони знають про Голокост (слайд 3 – видно лише напис «Що таке «Голокост»?). Коментарі вчителя на відповіді учнів .. - **5 хвилин**

2. Клацання на слайді 3 (з'являється текст) - **2 хвилини.**

Для вчителя:

Пояснення термінології «Голокост» (від англ. Holocaust, з грец. Ὀλοκαύστος - «всеспалення»), Катастрофа – українське слово, але занадто широкий зміст (авіакатастрофа, катастрофа на ЧАЕС тощо), Шоа (іврит)- біблійне слово, яке означає руйнування, знищення, у ХХ столітті так стали називати виключно трагедію єврейського народу в роки Другої світової війни)

IV. Осмислення нових знань. Дискусії та критичний аналіз.

1. Слайд 4. Яка ж була доля єврейських дітей в роки Голокосту?

Для вчителя:

Розповідь по плакату. Плакат краще відкрити окремо в програмі, яка дозволяє показати фото в натуральну величину, і рухатися по електронному [плакату «Діти під час Голокосту»](#) згідно обраних фотографій. Вчитель повинен стежити за часом, і обрати ті фото, які будуть найбільш цікаві його аудиторії. Не обов'язково

розглядати всі теми плакату. - Всього на цей блок - **30 хвилин**

А) Різна доля ровесників...

Перед вами фото хлопчика з Варшавського гетто та хлопчика з Гітлер'югенда (молодіжна нацистська воєнізована організація).

Пояснення що таке гетто (Гетто (від італ. Ghetto nuovo «нова ливарна») - райони великих міст, де проживають етнічні меншини, добровільно, або примусово. Нацисти примусово зганяли євреїв в тісні райони, навколишні стіни, за межі яких вихід був заборонений. У гетто панували епідемії, холод, голод тощо.)

А тепер давайте повернемося до фотографій і спробуємо їх порівняти, припустити, як склалася доля у цих дітей

Б) У гетто відсутні діти - існують тільки маленькі євреї...

Як учні розуміють цю фразу? Чому діти в гетто, не відчували себе дітьми?

В) Вчитися можна навіть у гетто. Незважаючи на важкі умови життя в гетто продовжували функціонувати школи. Питання на обговорення: чи потрібно продовжувати навчання в умовах війни? Чому?

Г) Щоб вижити, потрібно працювати. Багато дітей йшли на важку роботу, і ставали «годувальниками» своїх сімей.

Д) Маленькі контрабандисти. У гетто гостро відчувалася нестача продовольства. Німці видавали мізерні порції їжі. Більшість жителів гетто страждало від недоїдання і хвороб. Щоб вижити, багатьом доводилося контрабандно доставляти на територію гетто продовольство. Зазвичай цим займалися діти. Їхній невисокий зріст і щупла статура дозволяли пролазити через проломи в стіні, що оточували гетто. Маленькі контрабандисти були в постійній небезпеці, але не припиняли спроби добути їжу за межами гетто.

Питання на обговорення: чому діти йшли на подібний ризик? Яка була роль дітей в гетто? Чому діти і дорослі часто мінялися місцями, і годувальниками ставали саме діти?

Є) Іноді потрібно розважатися і не забувати про традиції. Питання на обговорення: Чому, незважаючи на важке життя, і заборону влади дотримуватися єврейських свят, в гетто були дитячі театри, відзначалися свята. Яке значення все це мало для жителів гетто, а особливо дітей?

Е) «Діти вже сьогодні, вже зараз, а не завтра, - люди».

Коротка розповідь про Януша Корчака, його дитячий будинок. Справжнє ім'я Генрик Гольдшмідт, відомий також як Старий Лікар або Пан Лікар — польський лікар, педагог, письменник, публіцист, громадський діяч єврейського походження, офіцер російської та польської армій. Загинув у німецькому «таборі смерті» Майданек в 1942 р разом із дітьми дитячого будинку, який він очолював.

Питання на обговорення: Як ви розумієте цю цитату відомого лікаря, педагога і письменника?

Ж) Страшний голод у гетто.

Робота по парам (роздати Додаток №1)

Іноді, дітям також доводилося красти, щоб не померти з голоду. Питання на обговорення: чи виправдане злочинство в подібних умовах?

З) Депортація ... Біля 4-го блоку ... Фінал всіх гетто був один - депортація в «табори смерті», де на людей чекали газові камери. «Табори смерті» - нацистські табори в окупованій Польщі, які, на відміну від концентраційних таборів, служили систематичному винищенню європейських євреїв.

Така була доля майже всіх, хто залишався в живих в гетто на передодні його ліквідації. І Януша Корчака з його дітьми теж.

Існує версія¹: коли діти вже піднялися в вагони, до Корчака підійшов німецький офіцер.

- Чи не ви написали «Маленького Джека»?

- Я.

- Гарна книга. Я читав її в дитинстві. Ви можете залишитися.

- А діти?

- Діти поїдуть. Але ви можете залишитися.

- Ви помиляєтесь, - відповів Корчак. - Не всі люди мерзотники.

І повернувся до дітей ...

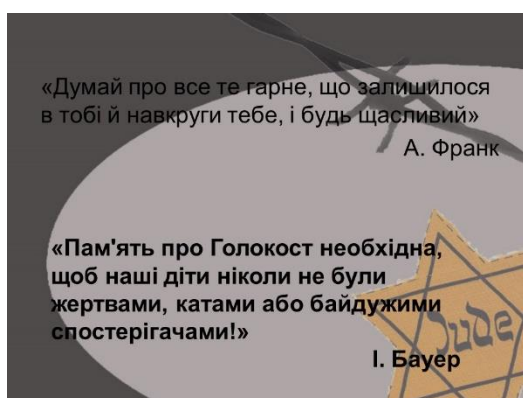
Питання на обговорення: про що свідчить такий вчинок Корчака?

Й) Діти в концтаборах. Важко собі уявити долю дітей, які потрапили в концтабір. Замордовані голодом і важкою фізичною працею, нелюдськими медичними експериментами нацистів ті деякі, які вижили в цьому пеклі, ніколи не знали дитинства.

К) Бути партизаном - справа непроста ... Іноді діти збігали з гетто і примикали до партизанських загонів. Брала в руки зброю. Запитання до учнів: хлопчик на фото закурює цигарку, що це для нього, символ чого?

Л) Необхідно пам'ятати ім'я кожної дитини. За роки Голокосту загинуло 1,5 млн. Дітей. Зберегти їх імена, не допустити повторення цієї страшної трагедії - наша задача.

V. Підбиття підсумків

6. Слайд 5 - Зхвилини

Для вчителя:

Загибла у Голокості єврейська дівчинка Анна Франк залишила нам свій щоденник. На сторінках якого написала: **«Думай про все те гарне, що залишилося в тобі і навколо тебе, і будь щасливий»**. У дітей, про які йшла сьогодні мова, було дуже мало гарного, і можливості бути щасливим теж не було. Наша розповідь не про минуле, а про майбутнє. Майбутнє, яке залежить від вас - нинішнього покоління.

Клацання на слайді 5. Бо, як написав Бауер, **пам'ять про Голокост необхідна, щоб наші діти**

¹ Іцхак Перліс Про життя і творчість Я. Корчака (з передмови до книги Я. Корчак. Вибране с. 9-41, переклад з івриту Б-ка Алія, 1988)

ніколи не були жертвами, катами або байдужими спостерігачами!

VI. Оголошення навчальних результатів учнів – 1 хвилина

VII. Домашнє завдання – 1 хвилина. Роздається учням на окремому листочку (Додаток 2), на якому учень виконує завдання та віддає вчителю на наступному уроці.

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. [«Дети в гетто»](#), Сайт меморіалу Яд Вашем, Ізраїль
2. [Блог «Януш Корчак»](#), створений учнями Технологічного ліцею «ОРТ» під керівництвом Фрідман І.

Додаток 1. Робота в парах

Прочитайте уривок та обговоріть відповіді на запитання у парах

Щоденник невідомої дівчинки, Лодзинське гетто, Польща

"...Чудовий день. Коли сходить сонце, на душі стає легше. Людина тужить за іншим життям. Коли ми бачимо цей паркан, що відокремлює нас від решти світу, душа рветься на волю, як птах з клітки. Очі наповнюються сльозами. Як я заздрю птахам ... Серце розривається від туги. Я згадую минулі роки. Чи настане коли-небудь найкращий час? Хто знає? Чи буду я коли-небудь з батьками та друзями? Чи буде у мене достатньо хліба, щоб наїстися досхочу? Поки що страшний голод. Вже нічого варити".

Запитання:

1. Про яку проблему у гетто свідчить цей уривок?
2. Про що мріяли діти у гетто? Чому?

